

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิต: กรณีศึกษา โครงการต้นแบบของกำลังพลกองทัพภาคที่ 2

จุฑารัตน์ ชีตชิน¹

ดร.อนุจิตร ชินสาร²

บทคัดย่อ

การศึกษาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิต: กรณีศึกษา โครงการต้นแบบของกำลังพลกองทัพภาคที่ 2 เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในโครงการต้นแบบของกำลังพลกองทัพภาคที่ 2 และ (2) ศึกษาแนวทางขยายผลการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพลสังกัดหน่วยทหารอื่น ๆ โดยศึกษาจากโครงการต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 4 โครงการ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) การสนทนากลุ่มย่อย (Focus Groups) และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation)

ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินโครงการต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพลของกองทัพภาคที่ 2 ได้มีการนำปรัชญา

¹ นิสิตหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
อีเมลล์: jutharat04@gmail.com

² ดร.อาจารย์ประจำโปรแกรมวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
อีเมลล์: Akeanujit@gmail.com

เศรษฐกิจพอเพียงในด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านความ
มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ด้านองค์ความรู้และด้านคุณธรรมเข้ามาใช้ในการ
ดำเนินงานโครงการส่งผลให้คุณภาพชีวิตของกำลังพลกองทัพภาคที่ 2 ด้รับ
การพัฒนาขึ้นทั้งใน **ด้านสังคม:** กำลังพลได้รับการปลูกฝังให้ใช้เวลาว่างให้
เป็นประโยชน์ ไม่สร้างภาระและไม่เอาเปรียบสังคม **ด้านเศรษฐกิจ:** กำลังพล
มีรายได้เสริม รู้จักวางแผนการใช้จ่ายอย่างประหยัด **ด้านครอบครัว:** สมาชิก
ในครอบครัวได้ทำกิจกรรมร่วมกัน เพิ่มความสนิทสนมและความอบอุ่น **ด้าน
จิตใจ:** กำลังพลได้รับการพัฒนาจิตใจทั้งในด้านการเสียสละ การแบ่งปัน และ
การใช้ชีวิตแบบพอประมาณ ส่วนแนวทางขยายผลการประยุกต์ปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพลสังกัดทหารอื่น ๆ มี
แนวทางดังนี้ 1) กำหนดเป้าหมาย/ วัตถุประสงค์โครงการ 2) กำหนดวิธีการ
ปฏิบัติ และ 3) สร้างปัจจัยความสำเร็จในการนำต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงมา
พัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพลทหารอื่น

คำสำคัญ: ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง/ โครงการต้นแบบเศรษฐกิจ
พอเพียง/ การพัฒนาคุณภาพชีวิต/ กำลังพลกองทัพภาคที่ 2

Sufficiency Economy's Philosophy for Improving Quality of Life: A Case study Pilot Project of Forces of the 2nd Army Area

Jutharat Kheedkhin¹

Dr.Anujit Chinnasan²

ABSTRACT

This study was qualitative research. The purpose of this study were (1) to study the sufficiency economy's philosophy for improving the quality of life in the pilot project of forces of the 2nd Army Area, and (2) to study the practices of applying the sufficiency economy's philosophy for improving the quality of life for forces in other army areas. Four pilot projects were studied through in-depth interview, focus group, and non-participant observation.

The results of this study indicated that the 2nd Army Area has implemented the pilot project on sufficiency economy philosophy for improving its forces' quality of life by adopting

¹ Graduated Student, Master of Public Administration, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Thailand. E-mail: jutharat04@gmail.com

² Ph.D. (Public Administration) Burapha University, Thailand.
E-mail: Akeanujit@gmail.com

the principles of moderation, reasonableness, self-immunity, body of knowledge, and virtue. As these results, the forces in the 2nd Army Area have higher quality of life in several terms. In social terms, the forces have been cultivated to take advantage of leisure time for useful activities, without incurring burden and exploiting society. In economic terms, the forces have extra income, know how to plan and spend economically. In family term, family members can jointly do activities, enhancing the close and warm relationship. In mental term, the mind of forces has been developed reflected by their sacrifice, sharing, moderation life. Moreover, the practices of applying the sufficiency economy philosophy for improving the quality of life for forces in other army areas were as follows: 1) Setting project goal/ objectives, 2) Defining practical approach and 3) Creating success factors in applying sufficiency economy for improving the quality of lives of forces in other army areas.

KEYWORDS: Philosophy of Sufficiency Economy/ Sufficiency Economy Pilot Project/ Improving the Quality of Life/ The 2nd Army Area's Forces

บทนำ

เศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอด เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และการปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับภาคีรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องเสริมพื้นฐานจิตใจของคนในชาติให้มีจิตสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดสมดุลและพร้อมสรรพแก่โลก ทรงเน้นย้ำแนวทางพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ตลอดจนใช้ความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตการป้องกันให้รอดพ้นจากวิกฤต และให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550, หน้า 6)

การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 จึงเป็นการนำภูมิคุ้มกันที่มีอยู่พร้อมทั้งเร่งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งขึ้นเพื่อเตรียมความพร้อมคน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีคุณภาพ มีโอกาสเข้าถึงทรัพยากร และได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเศรษฐกิจและ

สังคมอย่างเป็นธรรม รวมทั้งสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจด้วยฐานความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ บนพื้นฐานการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทยตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งนับว่าแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เป็นการดำเนินการเพื่อบรรลุถึงวิสัยทัศน์ระยะยาว โดยมีปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญานำทาง และคำนึงถึงบริบทการเปลี่ยนแปลงที่จะเป็นทั้งโอกาสและข้อจำกัดของการพัฒนาในแนวทางและขับเคลื่อนให้เกิดผลในทางปฏิบัติที่ชัดเจนยิ่งขึ้นในทุกระดับ ยึดคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา ให้ความสำคัญกับการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของประชาชนพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลในทุกมิติ อย่างบูรณาการ

กองทัพภาคที่ 2 เป็นองค์กรที่อยู่ในสังกัดของกองทัพบกที่ครอบคลุมพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 20 จังหวัด ได้มอบหมายให้กองพันทหารราบซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัด ได้ริเริ่มดำเนินโครงการต่าง ๆ ภายในกองพัน อาทิ โครงการผลิตปุ๋ยชีวภาพ โครงการปลูกพืช โครงการเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อสนองปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ อีกทั้งยังสามารถที่จะส่งเสริมรายได้เสริมให้กับกำลังพลและหน่วยงานสามารถพึ่งพาตนเองได้ และรวมกลุ่มเชื่อมโยงเครือข่ายพึ่งพาซึ่งกันและกัน ตลอดจนสามารถประกอบอาชีพเสริมที่เหมาะสมตามสภาพสังคมที่เป็นอยู่ เพื่อให้มีรายได้ที่เพียงพอสำหรับเลี้ยงครอบครัว ดำรงชีวิตอย่างพอเพียงได้อย่างมีความสุข โดยผ่านกิจกรรมการอบรมให้ความรู้และฝึกปฏิบัติได้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในโครงการต้นแบบของกำลังพลกองทัพภาคที่ 2
2. เพื่อศึกษาแนวทางขยายผลการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพลสังกัดหน่วยทหารอื่น ๆ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เศรษฐกิจพอเพียง และแนวคิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพลของกองทัพบก (รวมพล อินทร์ชুম, 2550, หน้า 1) ผู้วิจัยได้นำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

1. การประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย
 - 1.1 ความพอประมาณ
 - 1.2 ความมีเหตุผล
 - 1.3 ภูมิคุ้มกันที่ดีใน ได้แก่ เงื่อนไขความรู้ (รอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง) และเงื่อนไขคุณธรรม (ซื่อสัตย์ สุจริต ขยันอดทน สติปัญญา แบ่งปัน)
2. การพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพลของกองทัพภาคที่ 2 ประกอบด้วย
 - 2.1 ด้านสังคม
 - 2.2 ด้านรายได้
 - 2.3 ด้านครอบครัว
 - 2.4 ด้านจิตใจ
3. แนวทางขยายผลการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพกำลังพลสังกัดหน่วยทหารอื่น ๆ

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาค้างครั้งนี้เป็นกำลังพลของกองทัพภาคที่ 2 ที่มีผลการดำเนินการตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงจนประสบผลสำเร็จเห็นผลอย่างเป็นรูปธรรม จำนวน 4 โครงการ ซึ่งเป็นโครงการที่ได้รับการยอมรับในระดับจังหวัดและระดับกองทัพประกอบด้วยโครงการต่าง ๆ ดังนี้

1. กลุ่มโครงการผลิตปุ๋ยชีวภาพ
2. กลุ่มโครงการปลูกพืช
3. กลุ่มโครงการเลี้ยงสัตว์
4. กลุ่มโครงการผลิตน้ำดื่ม

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ คือ นายทหารชั้นสัญญาบัตรและนายทหารชั้นประทวนที่ดูแลรับผิดชอบโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกำลังพลกองทัพภาคที่ 2 ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นโครงการต้นแบบที่ดีทั้ง 4 โครงการ

1. ผู้บังคับหน่วยหรือนายทหารชั้นสัญญาบัตร ที่มีหน้าที่ควบคุมดูแลเกี่ยวกับยุทธศาสตร์และการวางแผนการดำเนินงานด้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยเป็นบุคคลผู้ที่มีหน้าที่ในการขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเศรษฐกิจพอเพียงตามภารกิจของกองทัพภาคที่ 2 อย่างต่อเนื่อง และมีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งเป็นผู้บังคับหน่วยหรือนายทหารชั้นสัญญาบัตรที่ปฏิบัติหน้าที่ในกองทัพภาคที่ 2 ไม่น้อยกว่า 4 ปี

2. นายทหารชั้นสัญญาบัตรหรือนายทหารชั้นประทวนที่เป็นหัวหน้ากลุ่มอาชีพหรือสมาชิกกลุ่มอาชีพของโครงการต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้

ทำการศึกษาในครั้งนี้ทั้ง 4 โครงการและเป็นทหารที่ปฏิบัติราชการอยู่ในกองทัพอากาศที่ 2 ไม่น้อยกว่า 4 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview)
2. แนวคำถามที่ใช้ในการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group)
3. ประเด็นที่ทำการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 วิธีดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลด้านแนวคิดทฤษฎีงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเศรษฐกิจพอเพียงจนนำไปสู่ความสำเร็จ ซึ่งข้อมูลประกอบด้วยรายงานการประชุม บัญชีครัวเรือน ลักษณะการดำเนินงานเป็นต้น เมื่อได้กำหนดแหล่งค้นคว้าข้อมูลในเบื้องต้นแล้วผู้ศึกษาได้ทำการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อขอข้อมูลเอกสารและนำมาตรวจสอบความถูกต้องพร้อมกับศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมให้เป็นปัจจุบัน

2. เก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) การสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนา ผู้วิจัยจะดำเนินการรวบรวมข้อมูลในเชิงลึกที่รอบด้านเพื่อให้ได้มาซึ่งการแสวงหาคำตอบที่ถูกต้องลุ่มลึกมากที่สุด โดยเน้นการอธิบายปรากฏการณ์การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพลกองทัพภาคที่ 2 ซึ่งการพรรณนาเป็นการนำเสนอข้อเท็จจริงที่พบจากกลุ่มต่าง ๆ ที่ทำการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเป็นกรอบในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษา

การศึกษาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตกรณีศึกษา: โครงการต้นแบบของกำลังพลกองทัพภาคที่ 2 มีข้อค้นพบสำคัญในแต่ละวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ผลการศึกษาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในโครงการต้นแบบของกำลังพลกองทัพภาคที่ 2

การดำเนินโครงการต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพลทั้ง 4 โครงการ มีรายละเอียดของผลการศึกษา ดังนี้

1.1 ผลการศึกษาการดำเนินโครงการต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพล: โครงการผลิตปุ๋ยชีวภาพ

1.1.1 การดำเนินโครงการต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มโครงการผลิตปุ๋ยชีวภาพ มีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินโครงการ ดังนี้

1) ด้านความพอประมาณ การนำวัสดุ วัตถุดิบต่าง ๆ มาทำปุ๋ยจะคำนึงถึงความประหยัดคุ้มค่าและปริมาณที่เหมาะสม

2) ด้านความมีเหตุผล มีการปรับโครงสร้างของกลุ่มผลิตปุ๋ยชีวภาพให้มีความยืดหยุ่น สำหรับกำลังพลที่เข้าร่วมโครงการ การตัดสินใจเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ในการผลิตปุ๋ยชีวภาพจะเลือกจากทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่ค่ายก่อนเป็นอันดับแรก

3) ด้านความมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว มีการเตรียมความพร้อมในการดำเนินงานผลิต เมื่อการผลิตปุ๋ยเกิดมีปัญหาจะพร้อมแก้ไขปัญหาได้ทุกเมื่อ มีการตรวจสอบวัสดุอุปกรณ์ไม่ให้ขาดตกบกพร่อง ผลิตปุ๋ยตามสูตรและมีคุณภาพ มีแผนการดำเนินงานที่ดี และมีการเตรียมงบประมาณในการผลิตไว้อย่างเพียงพอ

4) ด้านองค์ความรู้ กำลังพลที่ร่วมในโครงการมีการศึกษาค้นคว้าและพัฒนาสูตรปุ๋ยชีวภาพขึ้นมาเองมีการทดลองปฏิบัติจนได้เป็นปุ๋ยชีวภาพของโครงการที่มีสูตรปุ๋ยของตนเอง

5) ด้านคุณธรรม มีการแบ่งหน้าที่ให้กับกำลังพลที่ร่วมในโครงการอย่างเหมาะสมการผลิตปุ๋ยเป็นไปตามสูตรมาตรฐานที่ได้กำหนดไว้มีการดูแลรักษาปุ๋ยเป็นอย่างดีและบรรจุปุ๋ยลงในบรรจุภัณฑ์อย่างมีน้ำหนักมาตรฐาน การจำหน่ายให้แก่ประชาชนทำด้วยความซื่อสัตย์สุจริต กำหนดราคาขายเหมาะสมไม่เอาเปรียบผู้บริโภค

1.1.2 การประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มโครงการผลิตปุ๋ยชีวภาพ

1) การประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสังคม พบว่า กำลังพลมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

เพราะคนในชุมชนมีการรวมกลุ่มกันทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ช่วยเหลือ
เกื้อกูลกันในหลาย ๆ ด้าน บนหลักความรู้รักสามัคคี โดยมีการใช้อำนาจความรู้
ภูมิปัญญาและภายในชุมชนมาสร้างประโยชน์สุขให้แก่สมาชิกของชุมชนได้
อย่างเหมาะสม

2) การประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนา
คุณภาพชีวิตกำลังพลด้านเศรษฐกิจ พบว่ากำลังพลมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
เพราะรู้จักประมาณตนในการบริโภค ใช้จ่ายอย่างประหยัด พอเหมาะพอควร
กับรายได้ที่ตนหามาได้ ไม่ใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือยเกินความพอดี ใช้ชีวิตอย่าง
เข้าใจชีวิต ไม่ใช่แค่ความพอใจหรือความชอบใจของตนเอง แต่จะเป็นไปตาม
ความพอเหมาะ กำลังพลที่เข้าร่วมโครงการและครอบครัวสามารถลดความ
อยากได้อะไรก็มี อยากเป็น ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้เกิดการใช้จ่ายที่เกินตัว ไม่รู้จัก
ความพอดีและไม่รู้จักเพียงพอได้

3) การประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนา
คุณภาพชีวิตกำลังพลด้านครอบครัว พบว่า กำลังพลมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
เพราะกำลังพลและครอบครัวมีความพยายามพึ่งพาตนเองให้ได้ในระดับ
ครอบครัวก่อน โดยมีการวางแผนให้ครอบครัวมีการใช้จ่ายอย่างพอดี
ประหยัด ไม่ฟุ่มเฟือย สมาชิกในครอบครัวแต่ละคนได้รู้จักตนเองดีขึ้น รู้ข้อมูล
รายรับรายจ่ายในครอบครัว ช่วยกันลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นและสามารถ
ควบคุมการใช้จ่ายของตนเองไม่ให้เกินหนี้ และสามารถนำเอาศักยภาพของ
ตนเองมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทำให้ครอบครัวมีความสุขอย่างแท้จริง

4) การประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนา
คุณภาพชีวิตกำลังพลด้านจิตใจ พบว่า กำลังพลที่เข้าร่วมโครงการได้รับการ
พัฒนาทางด้านจิตใจเพิ่มขึ้นจากการนำเอาหลักความพอประมาณมาใช้ในการ

ดำเนินชีวิตและใช้ในการกำหนดระบบความคิด ทำให้เข้าใจและพอใจในการดำเนินชีวิตของตนเอง จิตใจเป็นสุขไม่ย่อภาคได้ ไม่อยากมีในสิ่งที่ไม่มีความจำเป็น

1.2 ผลการศึกษาการดำเนินโครงการต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง
ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพล : โครงการปลูกพืช

1.2.1 การดำเนินโครงการต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มโครงการปลูกพืช มีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินโครงการ ดังนี้

1) ด้านความพอประมาณ กำลังพลมีการปลูกพืชในจำนวนและขนาดพื้นที่ที่เหมาะสมกับปริมาณความต้องการของตลาดและการบริโภคในครัวเรือนของกำลังพลสมาชิกโครงการ ทำให้ไม่เกิดปัญหาผลผลิตล้นความต้องการ

2) ด้านความมีเหตุผล กำลังพลมีการคัดเลือกพันธุ์พืชที่จะนำมาปลูกให้เหมาะสมกับขนาดของพื้นที่ สภาพของดินที่จะใช้เพาะปลูกพืช สภาพภูมิอากาศและความต้องการของตลาดในพื้นที่

3) ด้านความมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง มีการเตรียมความพร้อมในการดำเนินงานเพาะปลูกพืช เมื่อเกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้นมาจะสามารถแก้ไขได้ในทุกสถานการณ์

4) ด้านองค์ความรู้ กำลังพลมีการค้นคว้าวิธีการปลูกพืชเพื่อนำมาสร้างรายได้รวมถึงการนำพืชผักมาใช้ในการประกอบอาหาร และการนำองค์ความรู้ดังกล่าวไปถ่ายทอดให้กับผู้ที่สนใจ

5) ด้านคุณธรรม ผู้ดูแลรับผิดชอบโครงการมีการจัดแบ่งหน้าที่ให้กับกำลังพลอย่างเหมาะสมเพื่อทำหน้าที่รดน้ำ รักษาผัก ถอนหญ้า

กำจัดวัชพืช ไล่ปุ๋ย พรวนดิน และเมื่อผลผลิตของโครงการสามารถขายได้ จะนำไปขายให้แก่ผู้บริโภคในราคาที่เหมาะสม

1.2.2 การประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มโครงการปลูกพืช

1) การประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสังคม พบว่า การที่กำลังพลได้เข้าร่วมในโครงการทำให้ได้รับการปลูกฝังในเรื่องของการไม่ค้าขายด้วยราคาที่เอาเปรียบผู้บริโภค การผลิตพืชผักสดใหม่ปลอดสารพิษให้ผู้บริโภคได้บริโภคทุกวัน ได้ช่วยทำให้สังคมของกำลังพลที่เข้าร่วมโครงการน่าอยู่ขึ้น

2) การประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพลด้านเศรษฐกิจ พบว่า กำลังพลมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านนี้ เนื่องจากมีการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในการแสวงหารายได้เพิ่มเติมให้แก่ครอบครัวและยังได้รับการปลูกฝังปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิต ทำให้มีการวางแผนการใช้จ่ายและใช้จ่ายอย่างประหยัด สอดคล้องกับรายได้ที่สามารถหามาได้และในบางครอบครัวยังมีเงินเก็บออม

3) การประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพลด้านครอบครัว พบว่าทุกครอบครัวของกำลังพลที่เข้าร่วมโครงการมีการปลูกผักสวนครัวปลอดสารพิษไว้รับประทานในครัวเรือน ซึ่งนอกจากจะช่วยประหยัดรายจ่ายให้แก่ครอบครัวแล้ว กิจกรรมปลูกผักสวนครัวยังช่วยทำให้สมาชิกในครอบครัวได้มีกิจกรรมร่วมกัน อันเป็นการเพิ่มความสนิทสนมกลมเกลียวในระหว่างสมาชิกของครอบครัว

4) การประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพลด้านจิตใจ พบว่าโครงการปลูกพืชทำให้กำลังพลมีการ

แบ่งปัน การเสียสละและการช่วยเหลือผู้อื่นมากขึ้น เช่น ผลผลิตจากการปลูกผักสวนครัวในบริเวณบ้านพักของกำลังพล

1.3 ผลการศึกษาการดำเนินโครงการต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพล : โครงการเลี้ยงสัตว์

1.3.1 การดำเนินโครงการต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มโครงการเลี้ยงสัตว์ มีการนำปรัชญาเศรษฐกิจมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินโครงการดังนี้

1) ด้านความพอประมาณ กำลังพลมีการพิจารณาถึงความพอดีของพื้นที่ที่จะเลี้ยงสัตว์และปริมาณของสัตว์ที่นำมาเลี้ยงรวมไปถึงปริมาณความต้องการของตลาดและความสามารถในการดูแลสัตว์ที่เลี้ยง เพื่อให้สามารถดูแลสัตว์เลี้ยงได้เป็นอย่างดีและทั่วถึง อีกทั้งยังไม่เกิดปัญหาราคาสัตว์เลี้ยงตกต่ำเนื่องจากผลผลิตล้นตลาด

2) ด้านความมีเหตุผล การเลือกชนิดของสัตว์ที่เลี้ยงกำลังพลจะพิจารณาให้เหมาะสมกับขนาดพื้นที่เลี้ยงสัตว์ที่มีอยู่ สภาพภูมิอากาศ รวมถึงงบประมาณและทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่เพื่อให้โครงการเลี้ยงสัตว์มีความเป็นไปได้ที่จะประสบความสำเร็จ

3) ด้านความมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว กำลังพลมีการวางแผนในเรื่องของการดูแลสัตว์ การรักษาสัตว์ เมื่อเกิดเจ็บป่วย ตลอดจนมีการนำเอาความรู้ใหม่ ๆ ปรับใช้ในการเลี้ยงสัตว์ ทำให้เมื่อเกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้นจะสามารถแก้ไขได้ทันท่วงที เช่น การเกิดโรคระบาดในสัตว์ เป็นต้น

4) ด้านองค์ความรู้ กำลังพลที่ร่วมในโครงการมีการแสวงหาองค์ความรู้ทั้งในด้านการเลี้ยงและการดูแลรักษาเมื่อสัตว์เกิดเจ็บป่วย วิธีการในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น รวมถึงมาตรการในการป้องกัน

ปัญหา อาทิ การกำหนดกฎหรือข้อบังคับในการปฏิบัติงานเพื่อความปลอดภัยของสัตว์ และผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ดูแลสัตว์ เป็นต้น

5) ด้านคุณธรรม การจัดแบ่งหน้าที่ดูแลรับผิดชอบในโครงการให้กับกำลังพลเป็นไปอย่างเหมาะสมและการนำผลผลิตสัตว์ไปขายแก่ประชาชน มีการกำหนดราคาขายที่ยุติธรรม ไม่เอาเปรียบผู้บริโภค

1.3.2 การประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มโครงการเลี้ยงสัตว์

1) การประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสังคม พบว่า โครงการได้ให้สมาชิกร่วมกันวางแผนในการดำเนินกิจกรรมโดยใช้เหตุผลในการพิจารณา วิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค และคาดการณ์ถึงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น เพื่อให้ครัวเรือนสมาชิกมีภูมิคุ้มกัน นอกจากนี้ในการนำผลผลิตไปจำหน่ายยังมีการกำหนดราคาที่เหมาะสมและเป็นธรรมแก่ลูกค้า ไม่ให้เกิดการเอาเปรียบกันในสังคม

2) การประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพลด้านเศรษฐกิจ พบว่าโครงการเลี้ยงสัตว์เป็นโครงการที่ช่วยสร้างรายได้จำนวนมากให้แก่ครอบครัวของกำลังพลที่ร่วมในโครงการ ทำให้ครอบครัวมีเงินทองสำหรับนำไปใช้จ่ายในเรื่องที่จำเป็นสำหรับครอบครัว อาทิ อาหาร เสื้อผ้า ค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาของบุตร เป็นต้น

3) การประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพลด้านครอบครัว พบว่าครอบครัวของกำลังพลที่เข้าร่วมในโครงการสามารถมีรายได้เพิ่มขึ้นจากอาชีพเสริม ทำให้ส่วนหนึ่งสามารถปลดหนี้สิน มีเงินออมและมีเงินใช้จ่ายในเรื่องจำเป็นของครอบครัว ปัญหาต่าง ๆ ภายในครอบครัวเริ่มลดน้อยลง

4) การประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพลด้านจิตใจ พบว่าโครงการเลี้ยงสัตว์ทำให้กำลังพลและครอบครัวของกำลังพลที่เข้าร่วมโครงการมีจิตใจที่เมตตา รู้จักดูแลเอาใจใส่สัตว์เลี้ยงเมื่อเกิดการเจ็บป่วยหรือโรคระบาด นอกจากนี้สมาชิกในครอบครัวยังได้รับความเพลิดเพลินในขณะที่ได้ช่วยกันเลี้ยงสัตว์

1.4 ผลการศึกษาการดำเนินโครงการต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพล : โครงการผลิตน้ำดื่ม

1.4.1 การดำเนินโครงการต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มโครงการผลิตน้ำดื่มมีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินโครงการ ดังนี้

1) ด้านความพอประมาณ มีการวางแผนการดำเนินงานการผลิตน้ำดื่ม การคำนวณต้นทุนการผลิต และปริมาณความต้องการของผู้บริโภคเพื่อให้การลงทุนของโครงการเป็นไปในอัตราส่วนที่เหมาะสมระยะเวลาในการคืนทุนและสามารถสร้างผลกำไรมาแบ่งปันให้แก่กำลังพลที่เป็นสมาชิกจะทำได้รวดเร็วขึ้น

2) ด้านความมีเหตุผล การผลิตน้ำดื่มต้องใช้การวางแผนและการตัดสินใจที่รอบคอบตั้งแต่ขั้นตอนการสร้างโรงผลิต การจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดซื้อเครื่องผลิตน้ำดื่มการปรับปรุงระบบน้ำบาดาลถนนเข้าโรงผลิต ป้ายโครงการ ยานพาหนะสำหรับขนส่งน้ำ และค่าใช้จ่ายด้านธุรการอื่น ๆ ซึ่งทั้งหมดนี้ต้องใช้ความละเอียดรอบคอบและหลักเหตุผลในการบริหารงาน

3) ด้านความมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว การผลิตน้ำดื่มทำให้กำลังพลที่เข้าร่วมในโครงการมีการเตรียมความพร้อมในการดำเนินงานอยู่

เสมอเมื่อเกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้นจะพร้อมแก้ไขปัญหาได้ในทุกสถานการณ์ เช่น การหาแหล่งน้ำดิบสำรองในกรณีที่แหล่งน้ำดิบที่มีอยู่ไม่เพียงพอ

4) ด้านองค์ความรู้ กำลังพลที่เข้าร่วมในโครงการได้ช่วยกันค้นคว้าองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการดำเนินธุรกิจน้ำดื่ม เพื่อนำความรู้ที่ได้มาใช้ตั้งแต่การวางแผน การลงมือปฏิบัติและการพัฒนาการผลิตและธุรกิจน้ำดื่มให้เจริญก้าวหน้าเพิ่มขึ้น

5) ด้านคุณธรรม โครงการมีการจัดแบ่งหน้าที่ให้กำลังพลอย่างเหมาะสม การกำหนดราคาขายน้ำดื่มของโครงการเป็นไปอย่างยุติธรรม ไม่บวกกำไรมามากจนเกินสมควร

1.4.2 การประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มโครงการผลิตน้ำดื่ม

1) การประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสังคม พบว่า โครงการได้ทำให้กำลังพลสมาชิกใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในการสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว ไม่ไปหมกมุ่นกับอบายมุขต่าง ๆ อันเป็นการสร้างภาระให้กับสังคม นอกจากนี้กำลังพลที่ร่วมในโครงการยังมีส่วนช่วยกันผลิตน้ำดื่มคุณภาพดีราคาถูก ออกมาจำหน่ายเพื่อช่วยลดภาระค่าครองชีพของผู้บริโภคในสังคม

2) การประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพลด้านเศรษฐกิจ พบว่าการผลิตและจำหน่ายน้ำดื่มที่สะอาด โดยขายในราคาที่ถูกลงกว่าน้ำดื่มยี่ห้ออื่น ๆ ทำให้มีผู้บริโภคมาอุดหนุนน้ำดื่มของโครงการเป็นจำนวนมากโครงการจึงมีกำไรแบ่งปันเป็นรายได้เสริมให้แก่กำลังพลสมาชิก

3) การประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพลด้านครอบครัว พบว่าโครงการผลิตน้ำดื่มทำให้กำลังพลสมาชิกรู้จักการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในการหารายได้ให้กับครอบครัว ไม่ใช่เวลาว่างไปโดยเปล่าประโยชน์หรือไปหมกมุ่นกับอบายมุขต่าง ๆ ทำให้ครอบครัวมีความอบอุ่น

4) การประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพลด้านจิตใจ พบว่ากำลังพลที่เข้าร่วมในโครงการได้รับการปลูกฝังให้มีใจรักในการให้บริการ นอกจากจะต้องปฏิบัติงานในส่วนที่ดูแลรับผิดชอบให้เสร็จสมบูรณ์แล้ว ยังต้องสร้างความประทับใจให้แก่ลูกค้าของโครงการ นอกจากนี้กำลังพลยังได้รับการปลูกฝังในเรื่องของความเสียสละ เพราะกำลังพลบางส่วนจะต้องผลิตเปลี่ยนกันมาปฏิบัติงานผลิตและจำหน่ายน้ำดื่ม

2. ผลการศึกษาแนวทางการขยายผลการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพลสังกัดหน่วยทหารอื่น ๆ

การขยายผลการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพลสังกัดหน่วยทหารอื่น ๆ มีแนวทางปฏิบัติดังนี้

2.1 กำหนดเป้าหมาย/ วัตถุประสงค์สำคัญในการนำโครงการต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงมาพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพล

โครงการเกษตรกรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกองทัพภาคที่ 2 ได้จัดตั้งขึ้นตามนโยบายของกองทัพบก มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นศูนย์การสาธิตเกษตรกรรมในรูปแบบพิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิต มีการปฏิบัติจริง ทำได้จริง และประสบผลสำเร็จ ปลูกฝังอุดมการณ์ในเรื่องการปฏิบัติตามหลักปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียง และสร้างเครือข่ายชุมชนที่มีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรม

ประโยชน์ที่จะได้รับจะทำให้กำลังพลและครอบครัวของกองพันกองทัพภาคที่ 2 ตลอดจนประชาชนทั่วไป มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ได้ผลอย่างเหมาะสม มีความผูกพันเชื่อมโยงเป็นภาคีเครือข่ายในการสร้างความร่วมมือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้พร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลงและอยู่รอดในวิกฤตที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

2.2 วิธีการในการนำโครงการต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงมาพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพลกองทัพภาคที่ 2 มีนโยบายด้านการปลูกฝังอุดมการณ์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ศูนย์สาคิตการเกษตรกรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ การกำหนดโครงสร้างและการจัดการศูนย์สาคิตเกษตรกรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จะช่วยให้การดำเนินงานมีผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจนผ่านทางคณะกรรมการระดับนโยบายและคณะกรรมการระดับปฏิบัติ ผู้รับผิดชอบดังกล่าวจะต้องมีความรอบรู้ด้านการบริหารจัดการ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ นอกจากนี้แล้วศูนย์สาคิตต้องมีงบประมาณมาใช้เพื่อให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล เทคโนโลยี (IT) เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญเพราะจะช่วยให้การประชาสัมพันธ์ผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ และช่วยในการเก็บข้อมูลทางวิชาการ รวมถึงข้อมูลของบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้สำหรับเพื่อสร้างเครือข่ายต่อไป

คณะทำงานหรือหัวหน้าผู้รับผิดชอบของศูนย์สาคิตจะต้องรู้จักการวางแผนเพื่อใช้เป็นกรอบหรือทิศทางในการปฏิบัติงาน โดยนำเอาหลักการมีส่วนร่วมมาใช้ในการวางแผน ซึ่งจะเป็นหลักประกันว่าแผนดังกล่าว

ปฏิบัติได้จริง สำหรับขั้นของการปฏิบัติผู้บริหารจะต้องใช้ภาวะผู้นำบริหาร ศูนย์สาธิตให้เป็นไปตามแผนงานที่ได้วางไว้ ใช้หลักการจูงใจเพื่อสร้างขวัญ กำลังใจและความพึงพอใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน การตรวจสอบจะดำเนินการ หลังจากที่ได้ปฏิบัติแล้วเพื่อหาข้อบกพร่องนำมาปรับปรุงและแก้ไขให้ดีขึ้น

2.3 ปัจจัยความสำเร็จในการนำต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงมา พัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพล

ปัจจัยความสำเร็จในการนำโครงการต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพลมีดังนี้

1) การสนับสนุนของผู้บริหาร ผู้บริหารทุกระดับต้องให้ความสนใจ ให้คำปรึกษา (Coaching) และคอยช่วยเหลือ (Facilitator) ทุกขั้นตอน การปฏิบัติ ตลอดจนติดตามและประเมินผล เพื่อหาข้อบกพร่องมาแก้ไขและ ปรับแผนงานให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในบริบทต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

2) การยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ เป็นปัจจัยสำคัญต่อการขับเคลื่อนของศูนย์สาธิต การปฏิบัติตลอดจน การพัฒนาให้เกิดความเจริญงอกงาม จึงขึ้นอยู่กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานใน ศูนย์สาธิตที่จะต้องมีความรู้สามารถบริหารจัดการได้อย่างเหมาะสมถูกต้อง ตามหลักวิชาการ ซึ่งจะมีผลต่อการเรียนรู้ของประชาชน ครอบครัว และ ประชาชนทั่วไปที่เข้ามาฝึกอบรมภายในศูนย์สาธิต

3) การนำนโยบายไปปฏิบัติ (Implementation) ในการ บริหารงานของศูนย์สาธิตนั้น วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์ ถือว่าเป็นทิศทางขององค์กรที่จะต้องเดินไปสู่จุดหมายที่กำหนดไว้ การแปลง นโยบายไปสู่การปฏิบัติโดยทำแผนงานและโครงการให้เป็นจริงได้นั้นเป็นสิ่ง ที่สำคัญ

4) ความรู้สึกเป็นเจ้าของ (Sense of Belonging) ความผูกพัน ความรักและความห่วงใยของบุคลากรที่มีต่อศูนย์สาธิตจะทำให้เกิดความทุ่มเทในการปฏิบัติงาน ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ ซึ่งจะส่งผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนโครงการต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพล

5) การบริหารจัดการเครือข่าย (Networking) การเชื่อมโยงระหว่างบุคคล ชุมชน และหน่วยงานภาครัฐ จะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Sharing) และทำให้เกิดการพัฒนา

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิต: กรณีศึกษา โครงการต้นแบบของกำลังพลกองทัพภาคที่ 2 มีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในโครงการต้นแบบของกำลังพลกองทัพภาคที่ 2 จำนวน 4 โครงการ

ผลการศึกษาดำเนินโครงการต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพลกองทัพภาคที่ 2 โครงการผลิตปุ๋ยชีวภาพ พบว่าการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มโครงการผลิตปุ๋ยชีวภาพ ด้านสังคมกำลังพลมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น คนในชุมชนมีการรวมกลุ่มกันทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ด้านเศรษฐกิจกำลังพลมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น รู้จักประมาณตนในการบริโภคใช้จ่ายอย่างประหยัด ด้านครอบครัวกำลังพลมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการวางแผนให้ครอบครัวมีการใช้จ่ายอย่างพอดี ประหยัด ไม่ฟุ่มเฟือย และด้านจิตใจกำลังพลได้นำเอาหลัก

ความพอประมาณมาใช้ในการดำเนินชีวิตและใช้ในการกำหนดระบบความคิด ทำให้เข้าใจและพอใจในการดำเนินชีวิตของตนเอง

ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ เกริกไกร แก้วล้วน (2550, บทคัดย่อ) เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ: กรณีศึกษา การพัฒนาองค์ความรู้โดยเกษตรกร จังหวัดอำนาจเจริญมีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่จังหวัดอำนาจเจริญ ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดอำนาจเจริญ ซึ่งมีการดำเนินการสำคัญในรูปการจัดตั้งกลุ่มเพื่อผลิตปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยชีวภาพ กิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในรูปของการเพิ่มรายได้ในรูปการร่วมกลุ่มกันผลิต รวมทั้งกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในรูปการออมทรัพย์และกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง ในรูปการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากป่า ทั้งนี้เนื่องมาจากโครงการผลิตปุ๋ยชีวภาพ จะประสบความสำเร็จได้นั้น ขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย คือมีการดำเนินการวางแผนงานที่ดี มีการศึกษาสูตรปุ๋ยที่ดีต่าง ๆ เพื่อนำมาพัฒนาปุ๋ยชีวภาพของกองพันให้มีคุณภาพที่ดี เป็นที่นิยมซื้อในหมู่ประชาชนภายในค่ายทหารหรือคนนอก สิ่งสำคัญที่สุดคือ กำลังพลต้องปฏิบัติได้จริง มุ่งเน้นการปฏิบัติการบริหารงานให้เกิดผลประโยชน์แก่ประชาชนมากที่สุด โครงการก็จะประสบผลสำเร็จ

ผลการศึกษาการดำเนินโครงการต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพลกองทัพบกที่ 2 โครงการปลูกพืช พบว่า การประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มโครงการปลูกพืช ด้านสังคมกำลังพลได้รับการปลูกฝังในเรื่องของการไม่ค้าขายด้วยราคาที่เอาเปรียบผู้บริโภคช่วยให้สังคมของกำลังพลน่าอยู่ขึ้น ด้านเศรษฐกิจกำลังพลใช้เวลาว่างเป็นประโยชน์มากขึ้นในการแสวงหารายได้

เพิ่มเติมให้แก่ครอบครัวรวมทั้งมีการวางแผนใช้จ่ายอย่างประหยัด ด้านครอบครัวกำลังพลมีการปลูกผักสวนครัวปลอดสารพิษไว้รับประทานในครัวเรือนทำให้สมาชิกในครอบครัวได้มีกิจกรรมร่วมกัน และด้านจิตใจกำลังพลมีการแบ่งปัน การเสียสละและการช่วยเหลือผู้อื่นมากขึ้น

ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของเฉลิมศรี จอกทอง และคณะ (2550, บทคัดย่อ) เรื่องการเชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับครอบครัวและชุมชน: กรณีศึกษา บ้านชำเลือด ตำบลกงรถ อำเภอห้วยแถลง และบ้านลำโพง ตำบลพุดซา อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางและกระบวนการในการเผยแพร่การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิต ผลการศึกษา พบว่าชุมชนบ้านชำเลือด มีการยอมรับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต มีการยอมรับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต ครัวเรือน ชุมชนบ้านชำเลือด มีกระบวนการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ มีความพอประมาณ รู้จักแยกระหว่างความจำเป็นกับความต้องการ มีข้อมูลความรู้ประกอบทำทุกอย่างแบบค่อยเป็นค่อยไป ใช้ความรู้จากภูมิปัญญาผสานกับความรู้สากล ในการทำการเกษตรแบบพอเพียง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกำลังพลกองทัพภาคที่ 2 ไปปฏิบัติจะประสบความสำเร็จได้นั้น ต้องมีความรอบรู้ในเรื่องของการปลูกพืชผัก ต้นไม้ต่าง ๆ นั้นต้องอาศัยความรู้ และประสบการณ์ มาประยุกต์ใช้ในการเพาะปลูก พื้นที่ที่จะจัดในการเพาะปลูกต้องใช้บริเวณและความเหมาะสม ต้นไม้พันธุ์พืชชนิดไหนได้ จึงจะเติบโตเจริญงอกงาม จัดสรรงบประมาณและ

ทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า โครงการจึงจะประสบผลสำเร็จ

ผลการศึกษาการดำเนินโครงการต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพลกองทัพภาคที่ 2 โครงการเลี้ยงสัตว์ พบว่าการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มโครงการสัตว์เลี้ยง ด้านสังคมกำลังพลได้ร่วมกันวางแผนในการดำเนินกิจกรรมโดยใช้เหตุผลในการพิจารณาวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคทำให้ลดการเอาเปรียบกันในสังคม ด้านเศรษฐกิจกำลังพลสามารถสร้างรายได้เพิ่มให้แก่ครอบครัวได้จำนวนมาก ด้านครอบครัวกำลังพลสามารถนารายได้เพิ่มจากอาชีพเสริมส่วนหนึ่งไปปลดหนี้ให้ครอบครัวและมีเงินออม ด้านจิตใจกำลังพลและครอบครัวมีจิตใจที่เมตตา รู้จักดูแลเอาใจใส่สัตว์เลี้ยงมากขึ้น

ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของสกุลศักดิ์ อินหล้า (2551, บทคัดย่อ) เรื่อง วิธีชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของสมาชิกชุมชนการพึ่งตนเอง บ้านสวนสายลมจอย ตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาวิถีชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของสมาชิกชุมชนการพึ่งตนเอง ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มสมาชิกเกษตรอินทรีย์มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกำลังพลในผู้ที่ต้องการที่จะเลี้ยงสัตว์ ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้หรือศึกษาความรู้ในการเลี้ยงสัตว์แต่ละประเภทเป็นอย่างดีและเข้าใจมาก เพราะสัตว์เป็นสิ่งมีชีวิต มีจิตใจและความรู้สึก ซึ่งผู้เลี้ยงต้องรู้จักวิธีการเลี้ยงอย่างถูกวิธี มีความใส่ใจในการดูแลสัตว์ โครงการจึงจะประสบความสำเร็จ

ผลการศึกษาการดำเนินโครงการต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพลกองทัพภาคที่ 2 โครงการผลิตน้ำดื่ม พบว่าการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มโครงการผลิตน้ำดื่ม ด้านสังคมกำลังพลมีส่วนช่วยในการผลิตน้ำดื่มคุณภาพดี ราคาถูกลงมาจำหน่ายเพื่อลดภาระค่าครองชีพของผู้บริโภคในสังคม ด้านเศรษฐกิจกำลังพลมีรายได้เสริมให้กับครอบครัว ด้านครอบครัวกำลังพลได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในการสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว ด้านจิตใจกำลังพลได้รับการปลูกฝังให้มีใจรักในการบริการและการเป็นผู้ให้บริการที่ดี

ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ ฐิติวิวัฒน์ พัฒน์เจริญ และคณะ (2557, บทคัดย่อ) การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของทหารกองประจำการ สังกัดกองทัพบก เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ตามองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตใน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ปัจจัยการพึ่งตนเองที่มีผลต่อการดำรงชีวิต ปัจจัยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของทหารกองประจำการ การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และความต้องการขั้นพื้นฐานของทหารกองประจำการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของทหารกองประจำการ สังกัดกองทัพบก ผลการวิจัยพบว่า 1. คุณภาพชีวิตของทหารกองประจำการ สังกัดกองทัพบก เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตเพื่อกำหนดรูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของทหารกองประจำการ สังกัดกองทัพบก ประกอบด้วย 1) ด้านการศึกษา 2) ด้านสุขภาพ 3) ด้านการมีงานทำ และ 4) ด้านคุณธรรมและจริยธรรม 2. การพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญา

ของเศรษฐกิจพอเพียงของทหารกองประจำการ สังกัดกองทัพบก เป็นการ
อบรมเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วยขั้นตอนต่อไปนี้ 1) การปฐมนิเทศ 2) วิธีการ
ดำเนินการฝึกอบรม 2.1 การบรรยาย 2.2 การฝึกปฏิบัติ และ 3) การประเมินผล
3. ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียงของทหารกองประจำการ สังกัดกองทัพบก ในภาพรวมมีความพึงพอใจ
อยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาแนวทางการขยายผลการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพลสังกัดหน่วยทหารอื่น

ผลการศึกษาผลการศึกษาแนวทางการขยายผลการประยุกต์ปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพลสังกัดหน่วยทหารอื่นมี
แนวทางปฏิบัติดังนี้ 1) กำหนดเป้าหมาย/ วัตถุประสงค์สำคัญในการนำ
โครงการต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงมาพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพล 2) วิธีใน
การนำโครงการต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงมาพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพล
กองทัพภาคที่ 2 มีนโยบายด้านการปลูกฝังอุดมการณ์ปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียง กำหนดโครงสร้างและจัดศูนย์สาธิตเกษตรกรรมตามหลักปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียงและมีผู้รับผิดชอบงานอย่างชัดเจน 3) ปัจจัยความสำเร็จใน
การนำโครงการต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพล
ประกอบด้วย การสนับสนุนของผู้บริหาร การยึดคนเป็นศูนย์กลาง การนำ
นโยบายไปปฏิบัติ ความรู้สึกเป็นเจ้าของ และการบริหารจัดการเครือข่ายผล
การศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของสกุศลศักดิ์ อินหล้า (2551)
การศึกษาปัจจัยในการสร้างทุนทางสังคมทุนทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมมี
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้ดังนี้ ปัจจัยภายนอก ที่ส่งผลต่อ
การสร้างทุนทางสังคม พบ 4 ปัจจัยหลักได้แก่ 1. สถาบันพระมหากษัตริย์

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่พระราชทานหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแก่ราษฎร
2. ภาครัฐ 3. ภาคเอกชน 4. สภาพเศรษฐกิจ ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อการ
สร้างทุนทางสังคม พบ 6 ปัจจัยหลัก ได้แก่ 1. ครอบครัว 2. ศาสนา 3. วัฒนธรรม
4. กระบวนการเรียนรู้ การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น 5. ผู้นำชุมชน 6. ประชาสังคม
ปัจจัยภายนอก ที่ส่งผลต่อการสร้างทุนทางทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม พบ 3
ปัจจัยหลัก ได้แก่ 1. แนวคิดเกษตรทฤษฎีใหม่ และการประยุกต์หลักปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการเกษตร 2. การค้า ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร 3. การ
สื่อสารแลกเปลี่ยนความรู้ ปัจจัยภายใน ที่ส่งผลต่อการสร้างทุนทางทรัพยากร
และสิ่งแวดล้อมมี 5 ปัจจัยหลัก ได้แก่ 1. การมีส่วนร่วมทางสังคม 2. วิถีชีวิต
ชุมชน 3. ภูมิปัญญา 4. ความมั่นคง 5. ความสงบสุข

**สรุปความสำเร็จจากการประยุกต์ใช้ปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง
ของทั้ง 4 โครงการต้นแบบที่ทำให้กำลังพลมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี
ขึ้น**

1. โครงการปลูกพืช กำลังพลเห็นความสำคัญว่าพืช คือเกษตรกรรม
ที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตมนุษย์ จึงได้สรรหาพืชผักที่มีประโยชน์ที่มีคุณค่าทาง
โภชนาการมาเพาะปลูก ในการอุปโภค หรือค้าขายให้กับประชาชน จน
โครงการปลูกพืชประสบความสำเร็จที่ดีมาก เพราะสามารถจำหน่ายพืชผักทุก
ชนิดที่ปลูกได้ทุกวัน ทำให้กำลังพลมีรายได้เสริมมาจากการค้าขายมีกินมีใช้อย่าง
พอเพียง

2. โครงการผลิตปุ๋ยชีวภาพ โครงการนี้ประสบความสำเร็จในระดับที่
ดีมากที่สุด เพราะกำลังพลเป็นผู้คิดค้นสูตรปุ๋ยเอง ผลิตและจำหน่ายเอง
ในราคาที่เหมาะสม ผลตอบแทนที่ได้รับดีเกินคาด จนผลิตไม่ทันกับ
ความต้องการในบางวัน เพราะเป็นที่ต้องการของทั้งครอบครัวกำลังพลของ

ทหารเองและประชาชนภายนอก โครงการนี้จึงได้รับความสนใจมากกว่าทุกโครงการ ทำให้กำลังพลเกิดความภาคภูมิใจผลผลิตของตน อีกทั้งยังได้รับรายได้เสริมที่ดีกับกำลังพล

3. โครงการเลี้ยงสัตว์ โครงการนี้ประสบความสำเร็จในระดับที่พอใช้ เนื่องจากการเลี้ยงสัตว์จะต้องอาศัยความรู้ และประสบการณ์ ทำให้กำลังพลสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ ตัวอย่างเช่น สามารถใช้พื้นที่ว่างบริเวณที่บ้านพัก เลี้ยงสัตว์ในการเพาะพันธุ์ไว้ขายได้ เช่น เลี้ยงกบ เลี้ยงไส้เดือนในสายพันธุ์ต่าง ๆ เพื่อนำมูลไส้เดือนมาจำหน่ายและมูลไส้เดือนคือการทำรายได้ที่ดีที่สุดให้กับโครงการนี้ อีกทั้งยังเลี้ยง ไก่ ปลา ไว้รับประทานเองในครอบครัว หรือนำผลผลิตที่ได้ไปค้าขายทำให้ครอบครัวมีรายได้เพิ่มขึ้น

4. โครงการน้ำดื่ม โครงการนี้ประสบความสำเร็จในระดับที่ดี ราคาที่ขายน้ำดื่มจะอยู่ในราคาที่พอประมาณมีความเหมาะสม และมีราคาถูกกว่าน้ำดื่มที่ขายอยู่ข้างนอก แม้ไม่ได้หวังผลกำไรแต่โรงงานต้องเลี้ยงตัวเองได้ด้วย โครงการนี้จึงเป็นทางเลือกใหม่ในการซื้อน้ำที่มีคุณภาพดีในราคายุติธรรม โรงผลิตน้ำดื่มที่หน่วยนั้นได้มาตรฐาน GMP (Good Management Practice) ตามข้อกำหนดขององค์การอาหารและยา และขออนุญาตตามขั้นตอนเช่นเดียวกับโรงงานทั่วไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานในสังกัดกองทัพบกควรกำหนดนโยบายให้หน่วยงานต่างๆในสังกัดกองทัพบก ดำเนินงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

2. หน่วยงานในสังกัดกองทัพบกควรมีนโยบายสนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงาน ตลอดจนการอำนวยความสะดวกในการประสานงานระหว่างองค์กรและภาคประชาชนในการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพล

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. กองทัพอากาศที่ 2 ควรมีการพัฒนาศักยภาพของผู้ปฏิบัติงานในเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การส่งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติเข้าร่วมการอบรมหรือประชุมในเวทีของการพัฒนาดำเนินงานเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงการจัดรูปแบบของการจัดการความรู้ สร้างการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง

2. กองทัพอากาศที่ 2 ควรพัฒนาการดำเนินงานเศรษฐกิจพอเพียงในโครงการต่าง ๆ ให้เข้มแข็งและมีศักยภาพ โดยผู้บังคับบัญชา ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจะต้องมีส่วนร่วมในการสนับสนุน ตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาอุปสรรคร่วมกัน รวมทั้งสนับสนุนหรือจัดงบประมาณให้เพียงพอกับภารกิจ

3. กองทัพอากาศที่ 2 ควรจัดเจ้าหน้าที่ที่มีความเชี่ยวชาญในการถ่ายทอดความรู้ให้กับประชาชนทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

4. เจ้าหน้าที่กำลังพลประจำแต่ละโครงการต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงควรมีกิจกรรมให้ความรู้ในการถ่ายทอดความรู้ให้กับประชาชนที่มีความสนใจเข้ามาเยี่ยมชมโครงการ ด้านเศรษฐกิจพอเพียงของแต่ละโครงการอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัยต่อไป

1. ควรขยายการศึกษาไปในกลุ่มตัวอย่างผู้บังคับบัญชา ผู้บริหารของหน่วยงานในสังกัดกองทัพบก และประชาชนผู้รับบริการ เพื่อให้ครอบคลุมทุกระดับทั้งระดับนโยบาย ผู้ปฏิบัติและ ผู้รับบริการ
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงระหว่างหน่วยงานอื่น เพื่อให้เห็นถึงกระบวนการดำเนินงานเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงได้ชัดเจนมากขึ้น
3. ควรนำปัจจัยอื่น ๆ มาวิเคราะห์ เช่น ด้านนโยบาย ด้านทรัพยากร ด้านงบประมาณ ด้านการรับรู้ ด้านการประสานงาน ด้านการสื่อสาร ฯลฯ มาวิเคราะห์ เพื่อให้เกิดความแตกต่างของตัวแปรที่ศึกษาต่อไป
4. ควรศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานด้านเศรษฐกิจพอเพียงระหว่างหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อให้เห็นถึงกระบวนการการดำเนินงานด้านเศรษฐกิจพอเพียงที่ชัดเจนมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ขวัญณา วงศ์ไพศาลสิริกุล. (2556) *การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองชุมเห็ด อำเภอลำปลายสมิทธิ จังหวัดบุรีรัมย์*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยรังสิต.

วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง
ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 (2559)

ฐิติวัจน์ พัฒน์เจริญ. (2557). *รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของทหารกองประจำการสังกัดกองทัพบก. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.*

นิมมวล ทวีสมบุญ. (2526, มีนาคม-เมษายน). *คุณภาพชีวิต. วารสารประชากรศึกษา, 9.*

บุญเสริม บุญเจริญผล. (2543, มกราคม-มิถุนายน). *แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง. วารสารวิชาการเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก, หน้า 3-4.*

ประเวศ วะสี. (2542). *เศรษฐกิจพอเพียงและประชาสังคม แนวทางพลิกฟื้นเศรษฐกิจ สังคม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน.*

ยุทธพงศ์ สมร. (2551). *การพัฒนาชุมชนและสิ่งแวดล้อมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านร่องกาศใต้ ตำบลร่องกาศ อำเภอสองเม่น จังหวัดแพร่. การค้นคว้าแบบอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*

รวมพล อินทร์ซุ่ม. (2550). *คุณภาพชีวิตของกำลังพลฐานส่งกำลังบำรุงทหารเรือตราด. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.*

สกุลศักดิ์ อินหล้า. (2551). *วิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของสมาชิกชุมชนการพึ่งตนเองบ้านสายลมจอย ตำบลห้วยทราย อำเภอลำทับแพง. วิทยานิพนธ์, สาขาวิชาการส่งเสริมสุขภาพ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*

สุภาภรณ์ ธารพาสุมิ (2550). *คุณภาพชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงและคุณภาพชีวิตในการทำงาน กรณีศึกษา: เกษตรกรตำบลดอนมะเกลือ อำเภอลำทับแพงจังหวัดสุพรรณบุรี. ภาคนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการทั่วไป, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม*

Bennett, M. J. (1994, June). *The Building Blocks of Learning Organization Training*, 3, 41-49.